

EL POBLE SEC

CONÈIXER EL DISTRICTE DE SANTS-MONTJUÏC

Arxiu Municipal del Districte de Sants-Montjuïc

6

ÍNDEX

Entre el castell i la muralla	2
Un nou barri en marxa	4
Paisatge i economia	6
Treball i oci	8
Un barri viu	10
El passat recent i el futur	12
Documents i vestigis	14
Itinerari	16

© Arxiu Municipal del Districte Sants-Montjuïc

La col·lecció «Conèixer el Districte de Sants-Montjuïc» és una publicació de l'Arxiu Municipal de Sants-Montjuïc.

Autors:

Roser Garcia. Mestra d'Educació Primària. Escola Municipal de Bosc de Barcelona.

Josep Fabra. Mestre d'Educació Primària. Escola La Farigola del Clot.

Director i editor de la col·lecció:

Jaume Ríos.

Fotografies i il·lustracions:

Centre de Documentació Històrica del Poble Sec, Arxiu Històric de la Ciutat, Arxiu FECSA, Josep Lluís Vila, Maria Teresa Burguillos, Lluís Rigolt, Nelson Herrera, Antònia Medina, Francisco J. García, José R. Gómez, Brangulí, Arxiu Municipal del Districte de Sants-Montjuïc.

Producció:

Serveis Pedagògics, S.L.

Fotocomposició:

Cevagraf, S.C.C.L.

Impressió:

Cevagraf, S.C.C.L.

D.L.: B-8868-96

Fotografia de la coberta:

El Poble Sec, a finals del segle passat, vist des del monument a Colom.

Imprès a Catalunya

6

EL POBLE SEC

Carrer de Blasco de Garay, al moll de l'os del barri.

Sovint, en parlar del barri del Poble Sec, es fan moltes referències a l'avinguda del Paral·lel i a la muntanya de Montjuïc. El lligam que s'estableix entre els dos indrets per la proximitat i, d'altra banda, la importància d'aquests capgiren la realitat. Les referències són tan marcades que, gairebé, aigualeixen la personalitat i la idiosincràsia del barri.

Si el Poble Sec és una llenca de terra allargassada que recorda una barra de pa, els forasters només en coneixen la crosta. Els veïns, en canvi, volen que se'n conegui la molla que és, al capdavant, el veïnat i la seva gent.

A les planes següents trobareu un bocí desgranat de la seva història: poc més de 125 anys de vida de barri.

ENTRE EL CASTELL I LA MURALLA

Portal de Santa Madrona.

El Poble Sec, amb una extensió de 73 hectàrees, ocupa una estreta llengua urbana que s'estén des del peu de Montjuïc fins al Paral·lel. Aquesta situació, al peu d'un turó, determina el relleu, en part costerut. Delimiten el barri el passeig de Josep Carner, l'avinguda del Paral·lel, el carrer de Lleida i els passeigs de Santa Madrona, de l'Exposició i de Montjuïc.

En el passat, i durant segles, va ser un territori situat entre les fortificacions del cim de Montjuïc i la muralla de la ciutat. En aquest espai físic hi havia camps de conreu i hortes, rajaven fonts i destacaven algunes ermites. La muralla medieval va ser construïda pel rei Pere III el Cerimoniós el segle XIV per tal d'ampliar el recinte emmurallat de la ciutat. Des de la muralla fins al turó de Montjuïc s'estenia un territori on, amb el pas del temps, es constituïria el barri del Poble Sec.

Els portals oberts en aquesta darrera muralla, units exteriorment pels passeigs de ronda, comunicaven el territori de l'actual barri del Poble Sec amb l'interior de la ciutat. La situació d'aquests portals va ser determinant en el traçat posterior d'alguns carrers i justifica alguns topònims del nou barri. Per exemple, el portal de Sant Antoni, utilitzat per accedir a la Creu Coberta i a la Creu dels Molers, era l'accés amb més moviment de la ciutat, ja que era la sortida cap a Madrid i l'enllaç amb el camí cap a les pedreres de Montjuïc. I el portal de Santa Madrona, anomenat també de Sant Bertran o de les Drassanes, donava accés directe a les conegudes Hortes de Sant Bertran i tenia connexió amb el camí del castell de Montjuïc. Aquest portal encara es conserva, tot i que la major part de les muralles i els portals foren enderrocats el 1854 per ordre de Pasqual Madoz, governador civil de Barcelona.

Els sagnants fets de la Guerra de Successió i la desfeta de 1714, amb el repressiu Decret de Nova Planta, van marcar decisivament el futur urbanístic del barri. D'una banda, les ordenances militars van establir la prohibició d'edificar les zones adjacents a la muralla. Els nuclis urbans més propers a la ciutat restaven a una certa distància. Aquest era el cas de Sant Andreu del Palomar, Sants, Gràcia o Sarrià, que eren municipis independents. D'altra banda, la muntanya de Montjuïc era zona militar per la presència del castell. Els militars la consideraven estratègica i van marcar-hi tres zones d'influència. Aproximadament, la primera anava del castell fins a 400 metres, l'actual Parc d'Atraccions; la segona fins a 800 me-

Gravat d'una masia de les Hortes de Sant Bertran.

tres, l'actual passeig de l'Exposició i la tercera arribava fins al carrer Vila i Vilà. Les normes eren molt restrictives a la primera zona. A les altres dues, no era permesa l'edificació per sobre dels cinc metres d'alçada, per no entorpir la trajectòria dels projectils que llançaven els canons.

Aquesta situació estratègica explica que Ildefons Cerdà, l'any 1859, no tingués en compte aquest territori en el seu projecte d'urbanització. El futur barri del Poble Sec restaria, doncs, al marge del gran Eixample barceloní. Només l'avinguda del

Bateries d'artilleria del castell de Montjuïc, a principis de segle.

Paral·lel, en qualitat de límit, seria l'única petjada que el pla Cerdà hi establiria.

L'any 1869, un decret va eliminar la consideració de tercera zona d'influència. És una data històrica perquè va permetre la urbanització del territori, és a dir, es donava llum verda oficial al naixement del barri.

Carrer de la Creu dels Molers a l'actualitat.

UN NOU BARRI EN MARXA

Avinguda del Paral·lel a principis de segle.

El nom de Poble Sec es va consolidar tardanament. No hi ha acord sobre l'origen del topònim ni sobre el territori exacte que en un principi incloïa. Els uns creuen que provenia de la circumstància que els seus terrenys devien ser menys hu-

mits que les Hortes de Sant Bertran. Els altres atribueixen el topònim a la denominació que rebien aquestes terres que, per explotació excessiva, finalment van patir problemes d'aigua.

Pels volts de la primera Exposició Universal de Barcelona de 1888, que va tenir lloc al parc de la Ciutadella, al barri del Poble Sec es diferenciaven clarament tres nuclis urbans: les Hortes de Sant Bertran, l'Eixample de Santa Madrona i la França Xica. Amb el pas dels anys, els límits inicials s'han difuminat:

El sector de les Hortes de Sant Bertran s'estenia de mar fins a, aproximadament, l'actual carrer Nou de la Rambla. Aquest topònim recull dues connotacions històriques de l'indret. Així, Hortes fa referència al passat rural de la zona i Sant Bertran es fa ressò d'una coneguda ermita que va desaparèixer l'any 1814, durant la guerra contra els francesos.

Carrer de les Pedreres, a la França Xica.

L'Eixample de Santa Madrona comprenia el territori situat entre els actuals carrers Nou de la Rambla i Radas. El procés de formació de la zona central del barri va començar uns anys després de l'enderrocament de les muralles. El topònim de Santa Madrona prové d'una ermita romànica situada a les primeres feixes costerudes de Montjuïc i dedicada a l'esmentada santa, a qui els barcelonins sempre havien professat un gran fervor.

Malgrat que es parli de l'Eixample de Santa Madrona, aquest sector, per on va iniciar-se la urbanització del barri, no va obtenir la mateixa consideració que el veí Eixample barceloní. La ideologia filantròpica que havia inspirat el projecte d'Ildefons Cerdà va quedar substituïda per premisses especulatives. Per això, els carrers van ser més estrets, sense xamfrans, i els edificis més alts per aportar més beneficis als propietaris de les finques. No és estrany que se'l conegui com a Eixample Menor.

La França Xica abraçava el territori comprès entre el carrer de Radas i el carrer de Lleida. La zona mantenia, entre els anys 1858 i 1869, una estructura productiva, centrada en l'extracció de pedra. L'arquitecte Josep Amargós, que va guanyar un concurs en el qual proposava el manteniment de les alineacions dels carrers previstes per Cerdà,

Escola del Bosc, l'any 1929.

Carrer de Magallanes cantonada Radas, entre l'Eixample de Santa Madrona i la França Xica.

va intentar fer un projecte racional d'urbanització en aquest sector.

Encara hi ha un quart subsector conegut amb el nom de la Satalia, situat a sobre del Passeig de l'Exposició. Satalia és el nom d'una flor, comuna en els jardins, que ha donat nom a una font, a una pedrera, a l'actual camp de futbol del Poble Sec i a l'esmentada barriada. Una mica més amunt hi ha l'Escola Municipal del Bosc, inaugurada l'any 1914 i pensada inicialment per a fills d'obriers a fi d'educar-los en un lloc sa i poc contaminat.

L'origen del nom de l'avinguda del Paral·lel, inaugurada oficialment el 1894, ha estat motiu de polèmica. El cert és que en els plànols d'Ildefons Cerdà ja figura aquesta denominació. Ha estat, a més, el nom popular per excel·lència, a desgrat d'altres oficials com el de Marqués del Duero o el de Francisc Layret.

PAISATGE I ECONOMIA

Moll de Sant Bertran, l'any 1904.

El paisatge natural de la muntanya de Montjuïc era típicament mediterrani, amb alzines, pinedes i matollars, on les plantes aromàtiques, com el romaní i la farigola, acompanyaven garrics i garrofers. La proximitat de la ciutat va facilitar la transformació d'aquest paisatge en terres de con-

reus, especialment les planes properes a la muralla. Gravats del segle ^{xvi} il·lustren l'ús agrícola del sector. Els prats d'indianes que, a mitjans del segle ^{xviii}, van ocupar alguns camps de conreu van ser una altra variació del paisatge ben visible. Situats al sector de les Hortes de Sant Bertran, als prats d'indianes, s'hi bullien, blanquejaven i assecaven teles de cotó que posteriorment es tenyien a les nombroses i properes fàbriques del Raval.

La fabricació de maons i rajoles a les bòbiles i l'explotació de les pedreres van ser altres activitats que van modelar extenses zones del barri. La demanda de materials i pedra per a la construcció dels edificis de l'Eixample ocupava molta mà d'obra. Resten diversos vestigis toponímics d'aquestes activitats: carrer de la Bòbila, carrer de les Pedreres, carrer de la Creu dels Molers, etc.

El 1863 el sector de les Hortes de Sant Bertran va patir una nova transformació en posar en marxa el projecte portuari de la ciutat. Aquest fet va suposar l'inici de la substitució de l'agricultura i dels prats d'indianes per l'activitat portuària que marcaria definitivament l'urbanisme i l'ús del sòl d'aquest sector. Encara ara es conserva un moll amb el nom de Sant Bertran. L'increment progressiu de l'activitat portuària, lligat fonamentalment la importació del carbó i al manteniment de les pedreres de Montjuïc, va donar feina a molts carreters. El carro, vehicle utilitzat per fer el transport a les acaballes del segle, es va convertir en una imatge força corrent als carrers alhora que va fer que les quadres de bestiar ocupessin les plantes baixes de bastants edificis.

«Compañía Barcelonesa de Electricidad», l'any 1908.

La construcció de la Central Tèrmica del Paral·lel l'any 1882 va donar una embranzida definitiva a l'activitat industrial de la zona i va suposar la pràc-

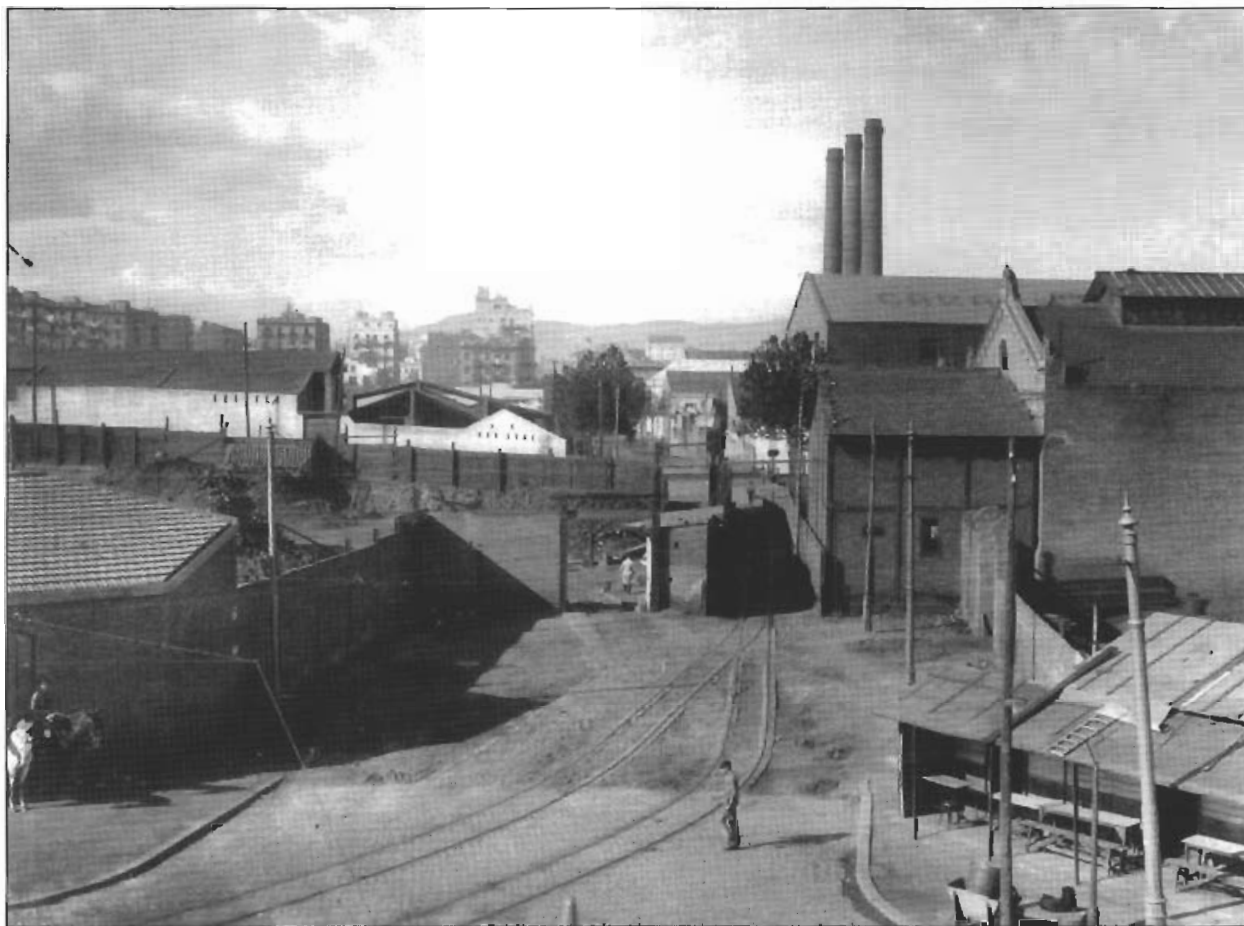
tica desaparició de l'agricultura. Les tres xemeneies de 72 metres d'alçada van donar aspecte fabril al barri. Gradualment, s'hi van establir petits tallers, magatzems, fàbriques i altres edificis d'ús industrial. Per la proximitat al port, des d'on arribaven les fonts d'energia i les matèries primeres, la majoria d'aquestes activitats es concentraven a les Hortes de Sant Bertran.

Es va produir un gran canvi a la barriada de la França Xica amb l'Exposició Internacional de 1929, quan l'Ajuntament va aprovar l'enjardinat de la muntanya, que fou encomanat a l'arquitecte francès Jean Claude Forestier i al seu deixeble Nicolau Maria Rubió i Tudurí. S'hi va construir un conjunt

de palaus, instal·lacions esportives i d'altres edificis que encara perduren, com l'edifici de la Guàrdia Urbana, el Palau de la Metal·lúrgia o l'escola pública Mossèn Cinto Verdaguer.

Durant la postguerra, en alguns indrets de la muntanya molt propers al barri es va incrementar el barraquisme, ja que els immigrants que arribaven a la ciutat construïen la seva barraca, fenomen social que ja s'havia iniciat arran de l'Exposició Internacional. L'alcalde Josep M. Porcioles, en el decenni de 1960 a 1970, va impulsar l'eradicació del barraquisme i la construcció de parcs a la muntanya. Però, la imatge del barri, atapeït i mancat d'espais verds, no va canviar.

Zona de la Carbonera, a les Hortes de Sant Bertran, en el primer terç de segle.

Cartell de la festa de l'enterrament de la sardina organitzada per l'Associació de Veïns, l'any 1980.

Els primers habitants del Poble Sec procedien en gran part de la Catalunya rural: eren pagesos pobres que abandonaven les seves terres i que trobaven feina a les ciutats. A les acaballes del segle XIX, la procedència dels immigrants es va diversificar i en van arribar també d'Aragó, del País Valencià i de les Illes Balears.

Al Poble Sec vivien picapedrers, artesans, botiguers, carreters, vaquers i obrers d'altres rams productius. Els llocs de treball eren al mateix barri o a zones molt pròximes. Així, per exemple, els botiguers compartien la botiga amb l'habitatge, i els obrers treballaven a les fàbriques del barri o travessaven el Paral·lel per anar al Raval veí. Tot plegat, ben diferent del concepte de transport metropolità actual.

Els llocs de lleure també eren propers a la residència. Per tant, no és estrany que la muntanya, continuant amb una antiga tradició d'esbarjo barceloní, acollís les manifestacions lúdiques dels habitants del barri.

L'existència de nombroses fonts, com la Conna, la Satàlia i la Font Trobada, proporcionava llocs adients per a l'oci. Cada font, a més, va anar adquirint singularitat. Algunes acollien berenadors, que van fer famosos el «xampanyet de pobre», humil barreja de vi amb gasosa. D'altres es caracteritzaven per ser el lloc on se celebraven festes populars. Aquest era el cas, per exemple, de la Font dels Tres Pins que acollia una munió de gent delerosa d'enterrar la sardina, que era una de les festes més celebrades i arrelades al barri.

Festa Major del carrer de Magallanes, als anys 60.

Hi havia moltes famílies que conreaven un hort. N'obtenien verdures, hortalisses i fruita. Era costum, d'altra banda, passar-hi els dies festius: la gent pujava a la muntanya amb cistelles en què duia el menjar, preferentment truites, peix fregit, amanides o carn de be per fer-la a la brasa. La muntanya de Montjuïc era, doncs, un lloc de relaxació i de contacte amb la natura.

El Paral·lel, en canvi, era un lloc de gresca. Els nou teatres i els diversos espectacles musicals, concentrats en una longitud de sis-cents metres, aplegaven un públic bàsicament obrer que buscava diversions que transgredien sovint els valors de la moral conservadora. L'època daurada va ser el primer terç de segle i la decadència es va iniciar amb la postguerra i, especialment, amb l'aparició de la televisió. El veïnatge d'actors, actrius, coris-

tes i, en general, del món de la faràndula va amannir el barri d'anècdotes i històries picants.

Es van fundar diverses societats corals que ben aviat van adquirir un fort protagonisme. El barri reunia les condicions sociopolítiques que havia previst Josep Anselm Clavé quan va emprendre i promoure les societats corals dins dels ambients obrers. N'hi havia una bona colla: La Trompeta, L'Escarpidull, Els Moderns del Poble Sec, La Palma Moderna, La Camèlia, La Nova Lira, La Sirena... Tots aquests cors es concentraven a l'Eixample de Santa Madrona i a la França Xica. En canvi, al sector de les Hortes de Sant Bertran, no hi havia tanta vida associativa.

Les festes majors d'estiu, pels volts de Sant Jaume, eren un altre esdeveniment social. Els veïns s'organitzaven per carrers i rivalitzaven amb els altres. Cadascun un tenia una junta encarregada de captar fons i de preparar la festa. Els carrers es guarnien amb la col·laboració desinteressada del veïnat. El ball destacava als programes de festes. La darrera època esplendorosa es va viure a les dècades dels quaranta i dels cinquanta, en plena postguerra.

Coral Infantil La Sirena, a la font del Geperut.

UN BARRI VIU

Des dels seus orígens, el Poble Sec va ser habitat per gent modesta mentre que l'Eixample barceloní, força contemporani en el seu desplegament urbanístic, es configurava com un barri més benestant. L'origen obrer del barri explica la posició que van prendre els habitants davant de les diverses conjuntures històriques. Seria il·lògic esperar-ne respostes conservadores en períodes de gran efervescència social. No ha d'estranyar que el moviment anarcosindicalista, a començaments del segle xx, fos poderós al Poble Sec.

Les vicissituds històriques de la parròquia de Santa Madrona, situada al carrer de Tapioles, il·lustren aquest tarannà. El finançament de la qual es va fer amb aportacions populars. Hi ha llistes de ve-

ïns amb els seus modestos donatius i també n'hi ha de l'oposició taxativa d'altres per raons ideològiques.

L'empremta obrera del barri es va manifestar una vegada més durant la Setmana Tràgica de 1909, tal com va succeir a d'altres barris obrers de Barcelona com el Clot o Sant Andreu del Palomar. Així, el barri va donar suport a la vaga general i es van fer barricades prop de l'anomenada bretxa de Sant Pau, a la confluència del Paral·lel amb la Ronda de Sant Pau. A més, en una mostra clara d'anticlericalisme, es van cremar set edificis religiosos: el convent de les franciscanes, les esglésies de Santa Madrona i la de Lourdes, l'escola dels germans de les Escoles Cristianes, entre d'altres.

Efectes de la Setmana Tràgica (1909) a la plaça del Sortidor.

Església de Santa Madrona, el 1896.

Malgrat la derrota revolucionària i la repressió posterior, l'esperit revolucionari del Poble Sec es va mantenir. I l'any 1917, amb motiu de la famosa vaga general, els locals festius i els teatres del Paral·lel, per l'aforament i la seva proximitat, van ser els llocs habituals on la classe obrera assistia als mítings. Salvador Seguí, conegut com el Noi del Sucre i destacat dirigent de la CNT, i Alejandro Lerroux, del Partit Radical, va excel·lir en aquests actes.

El ritme frenètic d'aquells anys, amb durs enfrontaments entre la patronal i els sindicats obrers i la posterior dictadura del general Primo de Rivera, va tenir força repercussions al barri i es va traduir en una clara tendència en les eleccions de l'abril de 1931: el vot majoritari a favor d'opcions republicanes.

Amb l'esclat de la Guerra Civil es va prendre una clara posició a favor del bàndol republicà i va aparèixer un nou brot anticlerical per part d'algunes

minories. La parròquia de Santa Madrona va ser incendiada un altre cop i les naus van servir de garatge per als camions del sindicat de la fusta de la CNT. A més, el campanar va ser escapat com a mesura de protecció davant dels atacs de l'aviació franquista.

La proximitat del port, el sentiment majoritari antifeixista i el desenvolupament d'una indústria incipient de guerra van ser les tres causes bàsiques que van obligar a prendre mesures de protecció, com els refugis antiaeris que es van construir amb l'ajut de la Junta de Defensa Passiva.

Tots els veïns que van viure la dramàtica Guerra Civil recorden amb exactitud les diverses ubicacions dels diferents refugis: a la plaça del Sortidor, a la plaça de Santa Madrona, al carrer de l'Oliviera, a la plaça de les Naves, al carrer Nou de la Rambla, al carrer de la Concòrdia. Alguns han estat destruïts, d'altres són inaccessibles. Els que han pogut ser visitats demostren que eren obres ben planificades, ja que disposaven d'instal·lació elèctrica, bancs per a seure-hi, letrines i dues o tres boques d'accés.

Efectes d'un bombardeig al Poble Sec durant la Guerra Civil.

EL PASSAT RECENT I EL FUTUR

Acabada la guerra civil, el Poble Sec era fonamentalment una zona vençuda: el compromís majoritari amb el bàndol republicà li va comportar una dura repressió, a més a més, els seus dirigents més representatius havien mort, eren a l'exili, estaven empresonats o eren obligats a mantenir un silenci perllongat de més de 30 anys.

No va ser fins el 1973 que el naixement de l'Associació de Veïns, amb una àmplia representació dels partits polítics i grups socials sensibilitzats, va esperonar la vida associativa d'un veïnat adormit durant un grapat d'anys. La legalització d'aquesta associació va permetre refer un barri esqueixat socialment i enfortir la lluita contra el règim franquista. A partir d'aquest moment es van anar fent públiques les reivindicacions justificades del veïnat que n'anava prenent consciència. Reivindicacions que palesaven un barri on no hi havia zones verdes, amb un progressiu envelliment dels habitants i on no es feien inversions en millores urbanístiques. La tasca de l'Associació de Veïns d'aquell període va concretar uns objectius

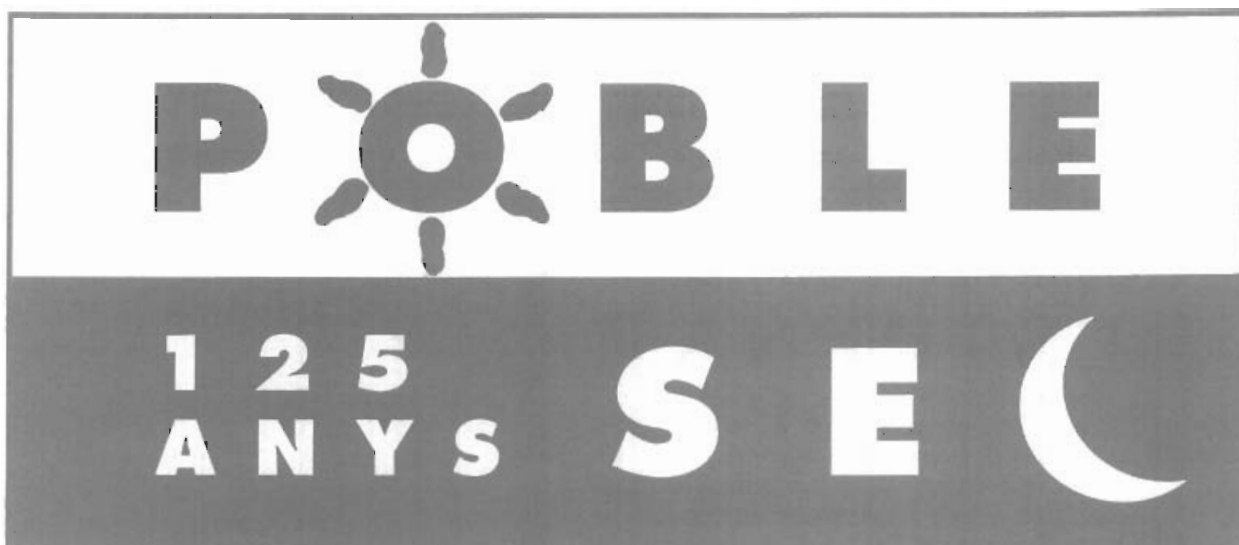
que han estat una referència per al futur.

El 1984, dins del marc de l'administració municipal, i ja recuperades les institucions democràtiques, el Poble Sec va ser adscrit al districte de Sants-Montjuïc. Fins aleshores pertanyia al Districte II, conjuntament amb el de Sant Antoni, amb què sempre ha mantingut una gran relació per la proximitat i el comerç actiu.

Per tal d'impulsar accions conjuntes, l'any 1989 es va crear la Coordinadora d'Entitats del Poble Sec que pretenia aplegar totes les entitats i enfortir l'escassa vida associativa. De mica en mica, algunes reivindicacions s'han aconseguit. La inauguració l'any 1991 del Centre Cívic del carrer de Blai, a l'antic edifici que va ocupar la Falange un cop acabada la Guerra Civil, n'és un exemple. L'any 1992, amb els Jocs Olímpics, la ciutat va ser objecte de transformacions notables. Al Poble Sec, a més de les grans obres de remodelació de la muntanya de Montjuïc, es va acabar la urbanització del Passeig de l'Exposició i es va construir

Parc de les Tres Xemeneies, inaugurat el 1995.

Logotip del 125è aniversari del Poble Sec, el 1994.

una rotonda distribuïdora de trànsit a l'extrem portuari del Paral·lel.

El mes de novembre de 1994 es va celebrar el 125è aniversari del Poble Sec. El programa d'actes va incloure taules rodones, una exposició històrica, actes culturals i cercaviles. Arran d'aquesta commemoració es va evidenciar la necessitat de fer un estudi seriós sobre el futur del barri per aturar el deteriorament progressiu. El Pla de Futur del Poble Sec, iniciat a finals de 1994, pretén justament això. El diagnòstic inicial constata que, malgrat estar ben centrat i les bones comunicacions, el barri ha quedat endarrerit amb relació a l'empenta de la ciutat. I remarca, especialment, l'envelliment dels seus veïns i dels seus habitatges.

El 1994, es va alleugerir la manca d'espais verds, amb la inauguració del parc de les Hortes de Sant Bertran i el 1995 els del Mirador del Poble Sec i el de Les Tres Xemeneies, al sector de les Hortes. El del Mirador, situat entre el Passeig de Montjuïc i sota de Miramar, va suposar l'enderroc de diverses fàbriques i tallers. Eren edificis tancats o que mantenien una activitat econòmica marginal. El

de les Tres Xemeneies, situat al solar de l'empresa FECSA, entre el carrer de Vila i Vilà i l'avinguda del Paral·lel, es va emmarcat dins d'un projecte de remodelació dels solars de FECSA amb la construcció d'un edifici d'oficines i un pàrking soterrani. Les xemeneies, que donen nom al parc, resten com a elements emblemàtics.

Urbanísticament queden pendents diversos projectes: l'actualització del Pla Especial de Reforma Interior (PERI), la connexió dels carrers Magallanes i Mare de Déu del Remei, el Parc de la Primavera i el teatre Lliure a l'antic Mercat de les Flors.

Centre Cívic Blai, inaugurat el 1991.

DOCUMENTS I VESTIGIS

Grup n.º 5 - Santa Madrona

de la F. J. C. de C.

Diumenge dia 2 de Juny de 1935
a les 6 en punt de la tarda

GRAN ACONTEIXEMENT TEATRAL
que tindrà lloc en l'edatge del "Centre Social de
Sta. Madrona" - Tapioles, núms. 15 i 17 Barcelona

ESTRENA

de l'interessant obra, de propa-
ganda dels ideals de la F. J. C. de C.,
original del sejoquista blanenc en
Francesc Puig i Llençà, guanya-
dor del primer premi en el con-
curs d'obres de Teatre Catòlic de
l'any passat, en tres actes, que
porta per títol:

Foc en el món

posada en escena per l'Elenc Teatral Sant
Genís, i sota el següent REPARTIMENT:

RAYMOND	Sr. F. Estrada	ARTEMÍ	Sr. P. Plana
JORDI	Noi J. Puig	JOAN	J. Casas
BERNAT	Sr. F. Sisera	D. TOMAS	U. Ferré
PALANCA	M. Codina	RAMON	J. Borsley
	B. Romeu	LLUIS	M. Pous
CISQUET	Noi J. Espugós	JOVE PRIMER	J. Durán
BOLIT	Sr. P. Vales	JOVE SEGON	M. Estrada
	J. Campenyà	JOVE TERCER	J. Suredà
	JOVE QUART		
	Sr. A. Sol		
	Epoca actual		

Director d'escena: Sr. PAU SERRA

Interpretació immillorable Acurada presentació
Cap persona aïmant dels ideals d'Acció Catòlica pot mancar a aquesta repre-
sentació.

NOTULA: A tots els senyors abonats a les representacions teatrals del Centre,
els hi seran reservades les invitacions fins el divendres dia 31 de Maig.

REPARACIÓ I CONSTRUCCIÓ
D'APARELLS DE RADIO
PREUS MOLT ECONOMICS

Laboratori VALLVERDÚ Germans
PERITS INDUSTRIALS

Es pasen a recollir els
aparells a domicili
BLAI, 54 - BARCELONA

Ima: Torres Durán - Margot 14 - Tel: 32765

Cartell anunciador d'una obra de teatre

Tipus de document:

Cartell que anuncia una obra de
teatre representada al centre
parroquial de Santa Madrona.

Datació:

1935.

Context històric:

La Federació de Joves Cristians
de Catalunya (FJC de
Catalunya), en un moment
històric d'inici i empena del
moviment, era especialment
activa en aquesta parròquia
amb de Mossèn Andreu Oller.

Informació històrica que aporta el document:

- Caràcter confessional i
propagandístic de l'obra.
- Impres en català.
- Eren habituals les
representacions teatrals als
centres parroquials.

Situació actual del document:

Centre de Documentació
Històrica del Poble Sec (Arxiu
Municipal del Districte de
Sants-Montjuïc).

La Casa Vendrell (coneguda per Casa Rosa)

Tipus de vestigi: Fotografia de l'edifici situat a la cantonada del carrer de Vallhonrat i del passatge de la Prunera.

Datació: 1930.

Localització: Carrer de Vallhonrat 22-26.

Context històric: Bloc d'habitatges a la França Xica, edificat en un moment de creixement de la barriada com a conseqüència de l'impacte posterior de l'Exposició Internacional de 1929.

Informació històrica que aporta el vestigi:

- A la fotografia s'observa l'estil de l'arquitecte Ramon Puig i Gairalt (1886-1937), també autor de la casa Pidelaserra (Balma-Comte de Salvatierra) i de l'anomenat Gratacels de Collblanc.
- Influència de l'escola racionalista alemanya la Bauhaus que va ser fundada per Gropius l'any 1919.
- La façana exterior mostra que cada planta és diferent.

Situació actual: Edifici restaurat l'any 1992.

ITINERARI

Aspecte de l'escola de la Salle del carrer de Blai, el 1909, actual Centre Cívic Blai.

L'itinerari pel barri del Poble Sec, situat entre la muntanya de Montjuïc i el Paral·lel, comença a la muntanya i baixa cap al pla.

1. El Funicular de Montjuïc va ser construït per a l'Exposició Internacional de 1929 i va ser remodelat per als Jocs Olímpics. A l'estació de Paral·lel, té correspondència amb les línies 2 i 3 de metro.

2. Escola Municipal del Bosc i vista panoràmica. En primer terme s'observa la barriada de la Satalia i el

Instal·lacions antigues de la F&ECSA, al Paral·lel.

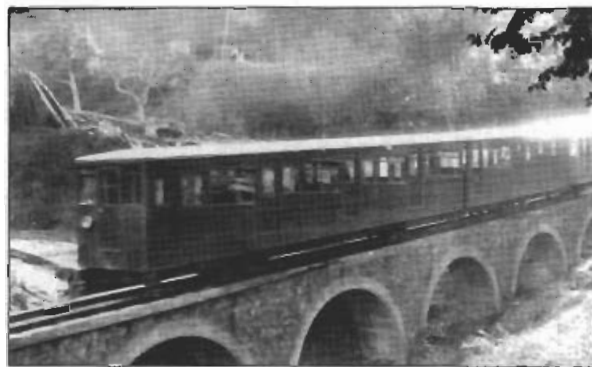

camp de futbol més popular del barri, construït en una antiga pedrera. Al fons hi ha la ciutat.

3. Antic camí de València situat a la Satalia. Posteriorment, el camí va davallar cap al barri de la Marina, actual Zona Franca. Es conserva una fita prop del carrer de la Creu dels Molers.

4. Plaça del Doctor Franquesa. Antigament al solar hi havia una bòbila que, en ser enderrocada, va donar origen a la plaça. Va ser dedicada al doctor Pere Franquesa (1903-1986), un popular i estimat metge de capçalera del barri que havia estat empresonat per les seves idees esquerranes i nacionalistes.

5. Plaça de Santa Madrona. L'església de Santa Madrona la Vella (ara Lourdes) dona nom a aquesta acollidora plaça que manté l'esperit tradicional de barri.

Vagó del funicular de Montjuïc.

6. La casa Vendrell del carrer Vallhonrat, obra de l'arquitecte Ramon Puig i Gairalt, va ser construïda l'any 1930. És coneguda popularment com la casa Rosa.

7. Plaça del Sortidor, centre neuràlgic de l'Eixample de Santa Madrona, el nom de la qual prové de l'antiga font dedicada a la deessa Ceres que va ocupar força anys el centre de la plaça.

8. Església de Santa Madrona. La presència de la reina Maria Cristina i el rei Alfons XIII, aleshores un infant de dos anys, a la inauguració d'aquesta església de caire monumental, l'any 1888, va ser tot un esdeveniment.

9. Centre Cívic. A començaments de segle havia estat una escola dels germans de La Salle. Acabada la Guerra

Civil va ser ocupat per la Falange i ha acabat per esdevenir Centre Cívic del barri.

10. Refugi antiaeri del carrer Nou de la Rambla situat a la confluència amb el passeig de Montjuïc. Ara visible arran de l'enderrocament d'una fàbrica de vidre i que està pendent d'excavació. Tenia adjudicat el número 307.

11. Parc de les Tres Xemeneies. Inaugurat l'any 1995 amb un disseny molt modern. Pren el nom de les tres emblemàtiques xemeneies.

12. Muralla i Portal de Santa Madrona. Construïda pel rei Pere III el Cerimoniós el segle XIV. Enfront hi ha les Hortes de Sant Bertran.

BIBLIOGRAFIA

CAPEL, H. *Les tres xemeneies* (tres volums). Barcelona: FECSA, 1994.

DDAA. *Poble Sec. Aproximació a la realitat urbana*. Barcelona: Publicacions de l'Associació de Veïns, 1979

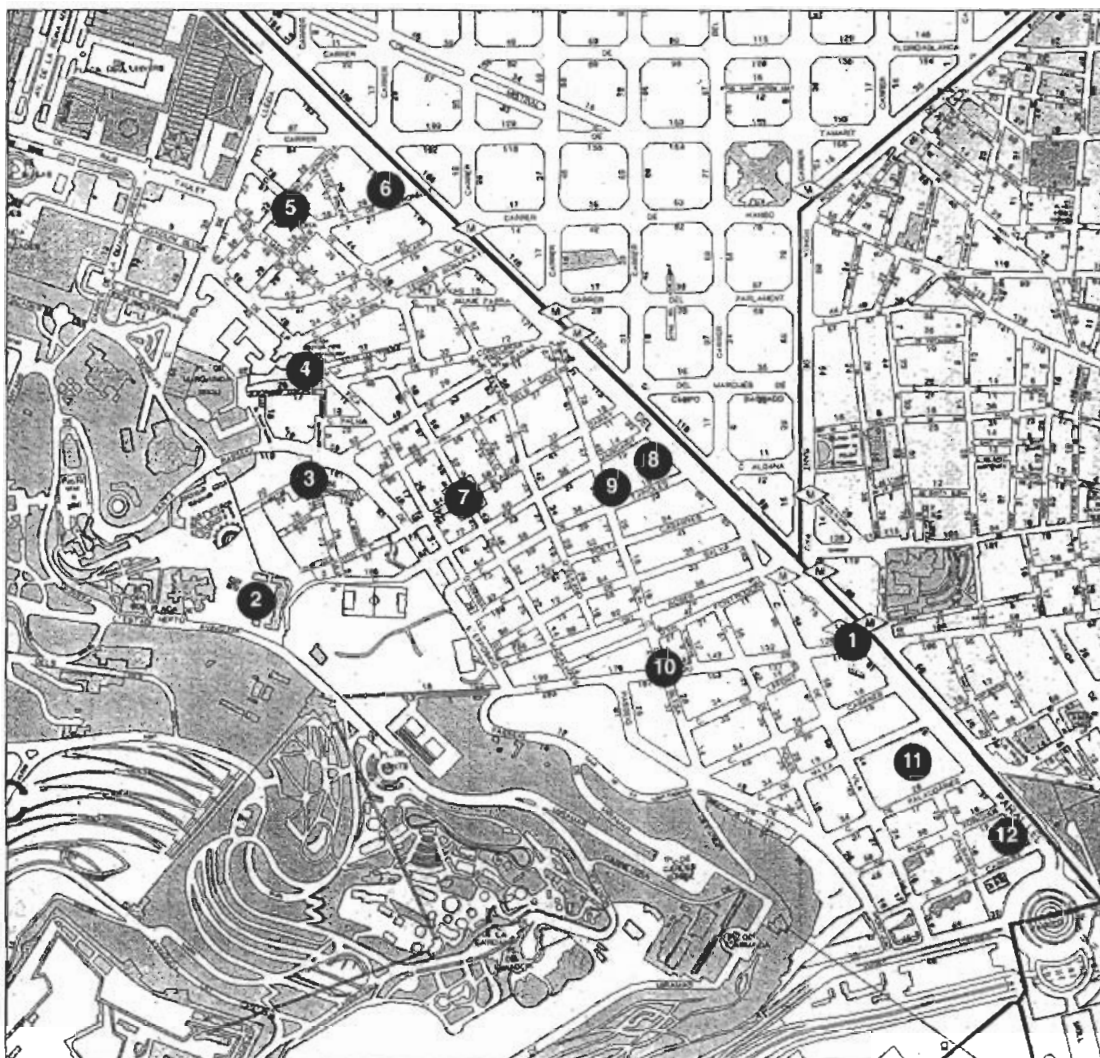
DDAA. *Poble Sec. Notes per a la recuperació d'un barri*. Barcelona: Publicacions de l'Associació de Veïns, 1980.

BADENAS, M. *El Paral·lel*. Barcelona: Editorial Amarantos, 1993.

PRADAS, R. i FABRE, J. *La gent, els barris, el futur*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 1990.

VILA, P. i CASASSAS, L. *Barcelona i la seva rodalia al llarg del temps*. Barcelona: Editorial Aedos, 1974.

FABRE, J. i HUERTAS CLAVERIA, J.M. *Tots els barris de Barcelona* (IV). Barcelona: Edicions 62, 1976.

Ajuntament de Barcelona
Districte de Sants-Montjuïc

Amb la col·laboració

UNIVERSITAT DE BARCELONA
Departament de Didàctica
de les Ciències Socials

